

neuspokojivú, pretože morfológické rozdiely medzi *Betonica* a *Stachys* s. str. majú iný charakter než diferenciačné znaky jednotlivých sekcií rodu *Stachys*.

Biológia, ekológia, fytoecológia. Hemikryptofyt. Kvitnutie júl–august. Cudzoopelivý entomofilný druh (čmele, motýle) s možnosťou samoopelenia, plody sa rozširujú vetrom i endozoochórne a epizoochórne. Rastie na okrajoch lesov a na lesných čistinkách bez osobitných nárokov na geologický substrát. Častejšie sa vyskytuje na bázických horninách, na kamenitých, humózných i piesočnatých pôdach. Je zastúpený od planárneho do (supra)montánneho stupňa. Maximum: 1150 m n. m., okr. 16, Malá Stožka (Silling 1937 PRC). 21c, Krížna (Schaffer 1931 SLO). – Hrebeň N od Krížnej (Bernátová 1989). Vyskytuje sa v spoločenstvách zväzov *Quercion pubescentis-petraeae*, *Quercion robori petraeae*, *Carpinion betuli*, v sutových lesoch (*Tilio-Acerion*), na celej škále nelesných stanovišť od močaristých lúk po xerothermné trávnaté porasty (*Molinion*, *Trisetio-Polygonion*, *Cynosurion*, *Bromion erecti*),

Fytopatológia. Na listoch bolo zistené oecídiové štádium hrdze *Puccinia betonicae*, v peľniciach sneh *Ustilago betonicae*.

Rozšírenie na Slovensku. Vyskytuje sa roztrúsene (až hojne) na celom území vo všetkých fyto geografických okresoch oblastí Pannonicum a Carpaticum. Chýbajú iba doložené údaje z Javoria, zriedkavé sú z Košickej kotliny a z podoblasti Matricum mimo Slovenského krasu. Najväčší počet lokalít je v stupni pahorkatín. Početné doklady pochádzajú z okresov: Malé Karpaty, Považský Inovec, Trábeč, Strážovské a Súľovské vrchy, Javorníky a Západné Beskydy.

Úžitkovosť. *Herba betonicae* (= *H. stachydis officinalis*) je známa v ľudovom liečiteľstve (prostriedok proti hnačkám a pri chorobách dýchacích ciest), podzemok sa používa ako emetikum vo veterinárnej praxi.

19. Nepeta L.

Kocúrník

(SPRACOVALA E. KMEŤOVÁ)

U nás iba trváce rastliny. Stonky priame alebo vystúpavé, spravidla rozkonárené. Listy stopkaté alebo sediace, kopijovité, vajcovito kopijovité, vajcovité, podlhovasté, elipsovité až okrúhlasto vajcovité, aspoň dolné na báze srdcovité, vrúbkované, vrúbkované pílkovité až pílkovité, širšie ako 15 mm. Paprasleny oddialené alebo tvoria terminálny klas. Kvety zväčša stopkaté, obojpohlavné alebo jednopohlavné, niekedy dvojaké. Kalich rúrkovitý až zvončekovitý, priamy alebo zahnutý, 15-žilový, 5-zubý, zuby kalicha trojuholníkovité až šidlovité, ± rovnaké, horné zuby niekedy o niečo dlhšie ako dolné. Koruna zvončekovitá, dvojpysková, biela alebo modrofialová, rúrka koruny ± dlhá, úzka, v ústí korunného hrdla holá, horný pysk koruny ± priamy, plochý vykrojený alebo dvojlaločný, dolný pysk zohnutý, 3-laločný, lyžicovito preliačený, tmavo bodkovaný, stredný lalok najväčší, zúbkatý alebo vrúbkovaný, bočné laloky zaokrúhlené, tupé. Tyčinky 4, dvojmocné, zadné dlhšie ako predné, ± také dlhé ako dolný pysk, peľnice paralelné. Tvrdky obrátene vajcovité až široko elipsoidné, hladké alebo bradavičnaté.